

КИНЕТИКА НА ИЗРАСТВАНЕ И ОПТИЧНИ СВОЙСТВА НА Ta₂O₅ СЛОЕВЕ, ПОЛУЧЕНИ ЧРЕЗ НИСКОТЕМПЕРАТУРНА ОКСИДАЦИЯ НА Ta

КАТЯ ВАРБЛЯНСКА, ПЛАМЕН ГЪРДЕВ

Лаборатория по физика и техника на полупроводниците

Катя Варблянска, Пламен Гърдев. КИНЕТИКА НА ИЗРАСТВАНЕ И ОПТИЧНИ СВОЙСТВА НА Ta₂O₅ СЛОЕВЕ, ПОЛУЧЕНИ ЧРЕЗ НИСКОТЕМПЕРАТУРНА ОКСИДАЦИЯ НА Ta

Проведено е нискотемпературно частично оксидиране при 350°C и 400°C на високочестотно-магнетронно разпращен танталов слой в атмосфера на сух и наситен с водни пари кислород. Нискотемпературният режим е съобразен с нестабилността на интерфейса Ta-GaSb при производство на шотки-фотодиодни структури. Изследвани са дебелината, структурата и оптичните свойства на слоя Ta+Ta₂O₅ в зависимост от температурата на оксидиране (T_{ox}), времето на оксидиране (t_{ox}) и средата.

Katia Varblianska, Plamen Gardev. GROWTH KINETICS AND OPTICAL PROPERTIES OF Ta₂O₅ LAYERS PRODUCED BY LOW TEMPERATURE OXIDIZATION OF TA

Low temperature partial oxidation at 300-400°C of RF-magnetron sputtered Ta in an ambient of dry and saturated with water vapors oxygen is conducted. The low temperature process is consistent with the Ta-GaSb interface instability during the Schottky photodiode structures preparation. The thickness of the Ta+Ta₂O₅ structure and its optical characteristics as function of the oxidation temperature, oxidation time and oxidation ambient are investigated.

Keywords: thin films, oxides, optical transmission

PACS numbers: 73.61.At; 85.30.-z

1. УВОД

Ta₂O₅ е предпочитан диелектрик пред SiO₂ и SiN за производството на кондензатори, гейтове и интегрални схеми заради високата си диелектрична константа (повече от 25). Едно по-нестандартно приложение на частично оксидиран танталов слой, нанесен върху GaAs и Si, е описано в [1,2]. По принцип полупроводниците от типа АЗВ5 изискват по-ниско-температурни процеси на обработка при производството на уреди поради нестабилността на интерфейса метал–полупроводник [3, 4]. Например Ta/GaSb шотки-баристри (ШБ) на частично оксидиран, полупрозрачен Ta-слой (използвани във фотодиодни структури) изискват снижение на долната граница на температурния диапазон на оксидиране от гледна точка на стабилността на интерфейса метал/GaSb, а именно 350÷400°C. При тези температури на оксидиране е изследвана зависимостта на дебелината, структурата и оптичните свойства на оксида от средата на оксидиране – сух кислород и кислород, наситен с водни пари. До този момент експериментите са провеждани в атмосфера на сух въздух.

2. ПОЛУЧАВАНЕ И ИЗСЛЕДВАНЕ НА ТАНТАЛОВИЯ ОКСИД (Ta₂O₅)

Подготовка на подложката. За подложка се използва кварц, полиран оптично за получаване на максимална плоскопаралелност. Преди нанасянето на слоевете от Ta, подложката се обезмаслява.

Нанасяне на танталовия слой. Танталовият слой се нанася чрез катодно-магнетронно разпрашване (КМР) с установка LEYBOLD-HERAUS-Z300, като се изпълнява следната технологична последователност:

- йонно ецване на подложката в продължение на 2 min при налягане $p = 9 \cdot 10^{-3}$ mbar, ток $I = 60$ mA и напрежение $U = 480$ V;
- скоростта на разпрашване е 0,5 nm/sec.

Оксидиране на танталовия слой. Оксидирането на образците се извършва в малоинерционна пещ при два режима на осигуряване на газова среда:

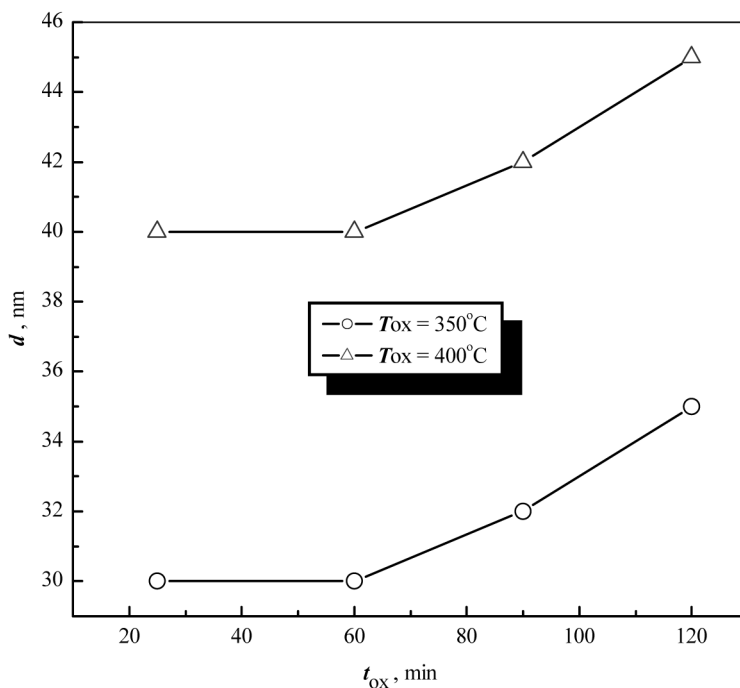
- режим А – поток сух кислород (O₂) с дебит 0,250 l/min;
- режим В – поток сух кислород с дебит 0,250 l/min, барбутиращ през дейонизирана вода, като цялата барбуторна система се загрява във водна баня до температура 97 °C.

Изследване на получените оксидни слоеве. Изследвани са два показателя:

- измерване дебелината (d) на получената структура $Ta+Ta_2O_5$ посредством измерителен уред TalyStep;
- определяне на пропускането (Tr) в диапазона 0,55–1,25 μm чрез фурие-спектрометър BOMEM.

3. ОПРЕДЕЛЯНЕ НА ДЕБЕЛИНАТА И ПРОПУСКАНЕТО НА ТАНТАЛОВИЯ ОКСИД

На фиг. 1 е показана зависимостта на дебелината d на частично оксидирания танталов слой ($Ta+Ta_2O_5$) от времето на оксидиране при две температури: 350 °C и 400 °C, в атмосфера на овлажнен кислород (режим В). Линиите, свързващи експерименталните точки, са поставени за нагледност.

Фиг. 1.

Могат да се открият три особености в тези зависимости:

- дебелината бързо нараства до време на прогряване 30 min и за двете температури на оксидиране;
- от 30 до 60 min нарастване на d практически отсъства;
- d започва бавно да нараства в интервала 60–120 min със скорост, по-малка от 0,1 nm/min.

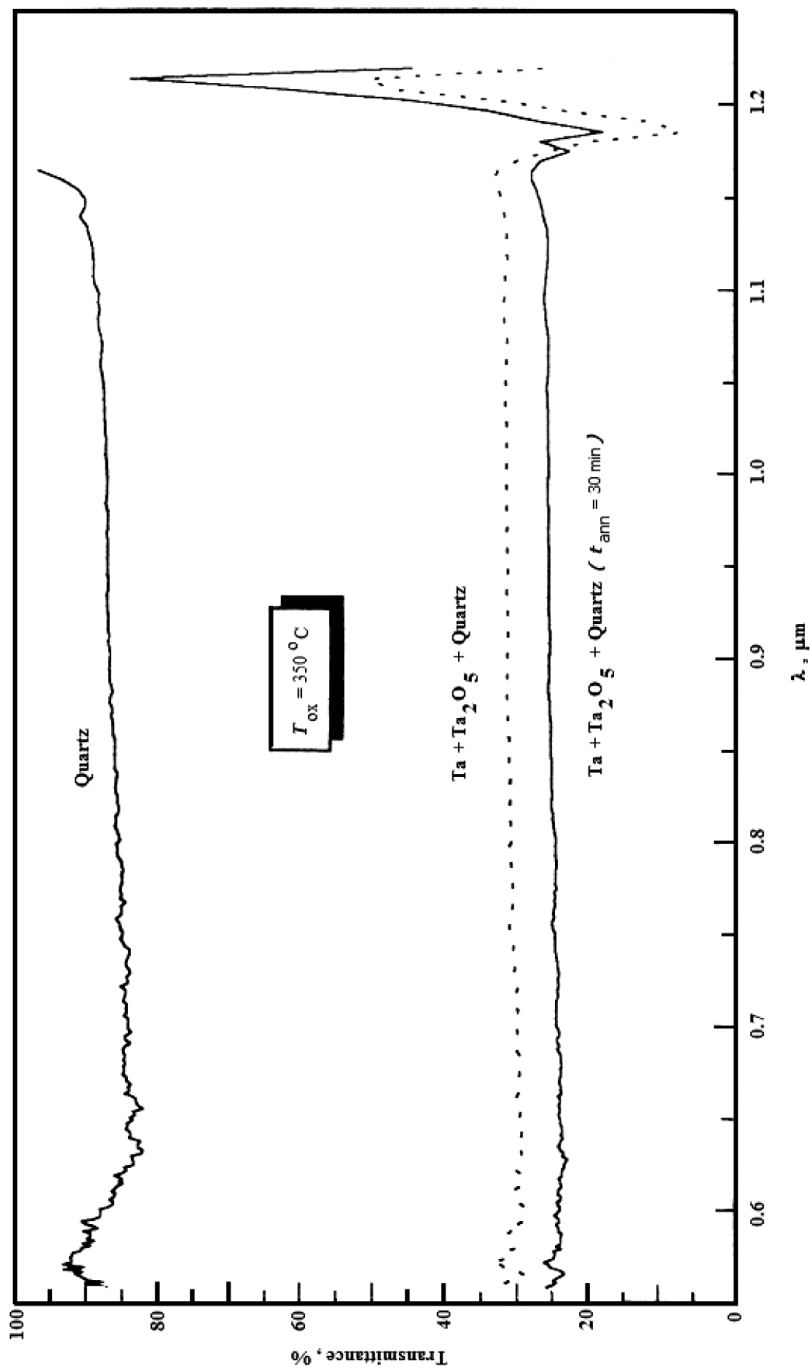
Дебелината на оксидирания слой в първите 30 min на процеса зависи предимно от T_{ox} . Стойностите на d при $T_{\text{ox}} = 350$ °C и при 400 °C се различават с 10 nm. Постоянната стойност на d до 60 min на отгряване и последващото слабо нарастване до 120 min показват, че процесът, който лимитира оксидирането, е дифузията на O_2 до границата на неоксидирания Ta-слой при сравнително невисоки температури. Следователно слоеве с по-големи дебелини изискват по-продължително отгряване. Не е изключено при това да настъпят процеси на уплътняване на оксида. Изборът на T_{ox} и t_{ox} трябва да се определя от температурната стабилност на конкретния интерфейс метал–GaSb. На фиг. 2 са показани някои от спектрите на пропускане на частично оксидирани Ta-слоеве във влажен кислород, снети в спектралния диапазон на чувствителност (за полупрозрачен шотки-барьер, $\lambda \leq 1,77\mu\text{m}$) на GaSb.

От тези спектри са определени стойностите на пропускането при $\lambda = 1\mu\text{m}$, отразени в табл. 1 за $T_{\text{ox}} = 350$ °C и табл. 2 за $T_{\text{ox}} = 400$ °C.

Таблица 1. Зависимост на пропускането (Tr) и на дебелината на слоя (d) от режима на окисление и времето при $T_{\text{ox}} = 350$ °C

Режим	Време (t_{ox}), min	d , nm	Tr, % ; $\lambda = 1\mu\text{m}$
Влажен	30	30	29,30
Влажен	60	30	29,70
Влажен	90	32	36,16
Влажен	120	35	32,44

Зависимостта на пропускането от времето на оксидиране следва практически зависимостта $d(t_{\text{ox}})$, а именно – почти постоянна до 60 min с бавно нарастване до 90 min. Следователно до известна дебелина на Ta_2O_5 (отношение оксидиран/неоксидиран Ta) пропускането зависи от дебелината на оксида (d_{ox}). Интерес представлява намаляването на

Фиг. 2.

стойността на Tr при $T_{ox} = 350$ °C за 120 min (табл. 1) независимо от увеличаването на дебелината на оксида, респективно намаляването на дебелината на неоксидирания Ta. Качествено този експериментален факт би могъл да се обясни с евентуална промяна в структурата на оксида при по-продължителни времена на прогряване, например уплътняването му, което увеличава поглъщането в него. В табл. 2 са представени данни и за оксидиране на идентични слоеве в сух O_2 (режим А). Резултатите са доста противоречиви, а данните недостатъчни за еднозначното им обяснение. И в този случай стойността на пропускането нараства с нарастването на дебелината на оксидирания танталов слой d_{ox} .

Таблица 2. Зависимост на пропускането (Tr) и на дебелината на слоя (d) от режима на окисление и времето при $T_{ox} = 400$ °C.

Режим	Време (t_{ox}), min	d , nm	Tr , % ; $\lambda = 1\mu\text{m}$
Влажен	30	40	82,60
Сух		45	93,85
Влажен	60	40	83,20
Сух		40	87,18
Влажен	90	42	92,40

4. ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Анализът на данните и зависимостите на дебелината на оксида от времето на оксидиране и за двете температури на оксидиране дава основание да се смята, че лимитиращият процес при оксидацията е дифузията на O_2 до границата на неоксидирания танталов слой. При по-продължително прогряване (>90 min) едновременно с увеличаване на дебелината на оксида настъпва и промяна в структурата му, както показват стойностите на пропускането. Спектрите на пропускане на частично оксидиран Ta във влажен кислород в спектралната област от 0,6–1,1 μm показват, че максималното пропускане е по-голямо или равно на 0,5, което прави приложими тези структури за създаване на шотки-фотодиоди за видимата и близката инфрачервена област.

ЛИТЕРАТУРА

1. Varblianska, K., K. Tzenev, Tz. Marinov, V. Krastev, P. Gladkov. *Phys. Stat. Sol. (a)*, **143**, 1994, 463.
2. Gladkov, P., K. Varblianska, St. Rusev. *Sensors and Actuators A*, **44**, 1994, 51.
3. Lugomer, S., M. Kerenovic, M. Stipancic, S. Lekic. *Vacuum*, **38**, 1988, 15.
4. Mukherjee, S., C. Palmstrom, J. Smith, J. *Vac. Sci. Technol.*, **17**, 1980, 904.

Постъпила декември 2007 г.

Katia Varblianska
St. Kliment Ohridski University of Sofia
Faculty of Physics
Laboratory of Semiconductor Physics and Technology
Galichitza 33a
BG-1164 Sofia, Bulgaria
E-mail: inform@phys.uni-sofia.bg